

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๑/๒๕๔๘

วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๘

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายพูลผล อัสวเหม (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเลขาธิการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี) จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ข้ออ้างของทุกฝ่ายปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยดังนี้

๑. คำร้องของผู้ร้องเคลือบคลุมหรือไม่ โดยผู้ถูกร้องอ้างว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ ได้แยกข้อกำหนดหาไว้อย่างชัดเจนว่าการยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จเป็นกรณีหนึ่ง การปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบเป็นอีกกรณีหนึ่ง ผู้ร้องมิได้บรรยายคำร้องโดยลำดับข้อเท็จจริงให้เห็นว่าความจงใจของผู้ถูกร้องในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบในหุ้นแต่ละบริษัทที่ผู้ถูกร้องและนางประภาพร อัสวเหม คู่สมรสของผู้ถูกร้องมีชื่อถือหุ้นในแต่ละบริษัทอยู่ในช่วงเวลาใด เพราะบางบริษัทได้จดทะเบียนเลิกบริษัทไปก่อนที่ผู้ถูกร้องจะมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นคำร้องเคลือบคลุม ทำให้ผู้ถูกร้องไม่สามารถต่อสู้คดีได้อย่างถูกต้องและเสียเปรียบในทางคดี เห็นว่า ตามคำร้องของผู้ร้องบรรยายว่าผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมือง ๒ ตำแหน่ง คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเลขาธิการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในกำหนดเวลาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวม ๖ ครั้ง ทุกครั้งผู้ถูกร้องและนางประภาพร อัสวเหม คู่สมรสไม่แสดงรายการทรัพย์สินประเภทเงินลงทุน (หุ้น) แต่อย่างใด แต่จากการตรวจสอบปรากฏว่าผู้ถูกร้องมีเงินลงทุน (หุ้น) ในบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๒๕ บริษัท

มูลค่า ๓๘๔,๘๐๒,๓๐๐ บาท นางประภาพร อัสวเหม คู่สมรสของผู้ถูกร้องมีเงินลงทุน (หุ้น) ในบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๑๕ บริษัท มูลค่า ๕๐,๖๓๖,๓๐๐ บาท ตามคำร้องมีรายละเอียดชื่อบริษัท จำนวนหุ้น ราคาต่อหุ้น รวมมูลค่าหุ้นในแต่ละบริษัทไว้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้ถูกร้องสามารถต่อสู้คดี ได้อย่างเต็มที่ ไม่เสียเปรียบในทางคดี คำร้องของผู้ร้องถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ จึงไม่เป็นคำร้องที่ เคลือบคลุม

๒. การดำเนินการของผู้ร้องเป็นโมฆะหรือไม่ ผู้ถูกร้องอ้างว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสาม กำหนดให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็วและตาม มาตรา ๒๕๔ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องตรวจสอบ ความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องแล้วจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ นำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ไม่จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องโดยเร็วและ มิได้จัดทำรายงานผลการตรวจสอบนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาการดำเนินการของผู้ร้องจึงเป็น โมฆะ เห็นว่า แม้การดำเนินการของผู้ร้องจะล่าช้าและปฏิบัติไม่ครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ แต่ไม่มี บทบัญญัติใดของรัฐธรรมนูญกำหนดว่าการกระทำดังกล่าวเป็นโมฆะ กรณีอาจถือได้ว่าการกระทำ ของผู้ร้องไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ก็มีได้ทำให้ผู้ถูกร้องเสียหายหรือไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้อง จึงไม่ถึงกับเป็นโมฆะ

๓. ผู้ถูกร้องอ้างว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มีวัตถุประสงค์เพื่อสกัดกั้นผู้ทุจริตที่จะเข้ามา แสวงหาผลประโยชน์โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตำแหน่งทางการเมือง กรณีของผู้ถูกร้องไม่เห็นประโยชน์ใด ๆ ในการจงใจปกปิดดังกล่าว เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๔๔ ว่า คำว่า “จงใจ” เป็นเพียงเจตนาธรรมดา คือผู้ถูกร้องรู้หรือไม่รู้ว่ามีทรัพย์สินหรือหนี้สินดังกล่าวอยู่หรือไม่ เพียงผู้ถูกร้อง รู้สำนึกในการกระทำก็เพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อมุ่งประสงค์ต่อประโยชน์อันมิชอบ หรือมุ่งประสงค์เพื่อเตรียมการใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบ ข้ออ้างของผู้ถูกร้อง จึงฟังไม่ขึ้น

๔. ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วย ข้อความอันเป็นเท็จในกรณีเข้ารับตำแหน่งและเมื่อพ้นจากตำแหน่งหรือไม่ ข้อเท็จจริงรับฟังได้

ในเบื้องต้นว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง กล่าวหาว่า นายพุลผล อัสวเหม ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบรวม ๖ ครั้ง คือ กรณีเข้ารับตำแหน่งสองครั้งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ๔ ครั้ง เห็นว่าในกรณีพ้นจากตำแหน่งผู้ถูกร้องมิได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้วในขณะที่ยื่นบัญชี ฯ จึงไม่อาจมีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ได้ เหตุผลเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้วินิจฉัยได้กล่าวไว้โดยละเอียดในคำวินิจฉัยส่วนคนที่ ๒๐/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๔ คงมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยในคดีนี้แต่เพียงว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จในกรณีเข้ารับตำแหน่งทั้งสองครั้งหรือไม่เท่านั้น ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้องอ้างว่าผู้ถูกร้องไม่เคยแสดงรายการทรัพย์สินประเภทเงินลงทุน (หุ้น) ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ทุกครั้ง แต่จากการตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พบว่าผู้ถูกร้องมีเงินลงทุน (หุ้น) ในบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๒๕ บริษัท มูลค่า ๓๘๔,๘๐๒,๓๐๐ บาท และนางประภาพร อัสวเหม คู่สมรสของผู้ถูกร้องมีเงินลงทุน (หุ้น) ในบริษัทต่าง ๆ จำนวน ๑๕ บริษัท มูลค่า ๕๐,๖๓๖,๓๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๔๓๕,๔๓๘,๐๐๐ บาท ซึ่งผู้ถูกร้องอ้างว่าตนเองและคู่สมรสมิได้เป็นเจ้าของที่แท้จริงเป็นเพียงผู้ถือหุ้นแทนพี่ชายคือนายพิบูลย์ อัสวเหม เจ้าของหุ้นที่แท้จริงเท่านั้น เห็นว่า แม้ผู้ถูกร้องจะอ้างว่าหุ้นในบริษัทต่าง ๆ ผู้ถูกร้องและคู่สมรสถือแทนนายพิบูลย์ อัสวเหม พี่ชาย จึงไม่แสดงในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อผู้ร้อง แต่ผู้ร้องก็มีพยานหลักฐานของทางราชการที่แสดงว่าหุ้นบางบริษัทผู้ถูกร้องได้รับโอนจากนายวัฒนา อัสวเหม บิดาโดยตรง คือหุ้นบริษัท เอ็ม พี ปีโตรเลียม จำกัด รับโอนเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๖ จำนวน ๒๔,๑๕๐ หุ้น มูลค่า ๒๔,๑๕๐,๐๐๐ บาท หุ้นบริษัท ริเวอร์ฮิลล์ กอล์ฟ แอนด์ คันทรีคลับ จำกัด รับโอนเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๖ จำนวน ๒,๖๓๔,๐๐๐ หุ้น มูลค่า ๒๖,๓๔๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นมูลค่าทั้งสิ้น ๕๐,๘๙๐,๐๐๐ บาท หุ้นของบริษัทดังกล่าว ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจอ้างได้ว่าเป็นของนายพิบูลย์ อัสวเหม พี่ชาย โดยผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นแทน ทั้งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่านายวัฒนา อัสวเหม บิดาประสงค์ให้ผู้ถูกร้องถือหุ้นเหล่านั้นแทนนายพิบูลย์ อัสวเหม หรือผู้อื่นแต่อย่างใด จึงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องทราบดีว่าตนเองเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัททั้งสองในฐานะเจ้าของแต่ผู้เดียวมิได้ถือหุ้นแทนผู้อื่นตลอดมานับแต่ได้รับโอนจากบิดา เห็นว่าเฉพาะหุ้นของทั้งสองบริษัทดังกล่าวมิใช่ทรัพย์สินเพียงเล็กน้อย แต่มีมูลค่ามากกว่า ๕๐ ล้านบาท จึงไม่น่าเชื่อว่าผู้ถูกร้องจะหลงลืมหรือไม่ใส่ใจต่อทรัพย์สินส่วนนี้ เมื่อผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการ

ทรัพย์สินเกี่ยวกับหุ้นของทั้งสองบริษัทในบัญชีฯ และไม่อาจรับฟังได้ว่าหุ้นเหล่านั้นผู้ถูกร้องถือแทน นายพิบูลย์ อัสวเหม พืชชาย ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงต้องถือว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งทั้งสองครั้ง คือในกรณีเข้ารับ ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกรณีเข้ารับตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนัก นายกรัฐมนตรี ตามที่ผู้ร้องกล่าวหา และเห็นว่า เมื่อพฤติการณ์ของผู้ถูกร้องเกี่ยวกับหุ้นของทั้งสองบริษัท ตามที่กล่าวมาเพียงพอให้รับฟังได้ชัดแจ้งว่าผู้ถูกร้องมีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่งแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าหุ้นในบริษัทอื่น ๆ ผู้ถูกร้องและคู่สมรสถือแทนนายพิบูลย์ อัสวเหม หรือไม่ เพราะแม้จะได้ความอย่างไรก็ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนและไม่ทำให้ผลของ คำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น

อาศัยเหตุผลดังที่กล่าวมา จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายพลผล อัสวเหม ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิด ข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรณีเข้ารับตำแหน่ง เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี จึงต้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ลงมติอันเป็นวันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว (คือวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๗) และห้าม มิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปีนับแต่วันดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ส่วนคำขออื่นให้ยก

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ